

Editörler

Yrd.Doç.Dr. İlkay E. Erturan & Dr. Hacı Arif Tunçez

GENEL MUHASEBE I - II

Yazarlar

Yrd.Doç.Dr. Hakan Seldüz
Dr. Güler Ferhan Uyar
Ahmet Çayırçimen
Ayhan Güven
Dilek Türk
Emre Akbulut
Engin Yurdasever
Filiz Yıldız Contuk
Mesut Doğan
Oktay Tekiner
Serdar Orhan

Editörler
Yrd.Doç.Dr. İlkay E. Erturan & Dr. H. Arif Tunçez
Genel Muhasebe

ISBN: 978-605-5044-32-9

Kitapta yer alan bölümlerin sorumluluğu yazarlarına aittir

1.Baskı 2014

Bu kitabın basım,yayın ve satış hakları Lisans Yayıncılığa aittir.Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik,elektronik veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz basılamaz ve dağıtılamaz.

Lord Matbaası

Lisans Yayıncılık
Tahtakale Mah. Vişne Sokak No:31/B
Avcılar-İSTANBUL
e-posta : lisans@lisansyayincilik.com.tr
www.lisansyayincilik.com.tr

ÖNSÖZ

İşletmeler, ulusal ve uluslararası aynı sektörde yer alan bütün işletmelerle rekabet etmek zorundadırlar. Artan rekabet şartları işletmelerin hızlı ve doğru karar almalarını gerektirmektedir. Hızlı ve doğru karar alabilmek için işletmelerin faaliyetleri hakkında sayısal bilgileri sağlayan muhasebe bilgi sistemleri olmalıdır.

Sürekli değişen ve gelişen ekonomik şartlara bağlı olarak muhasebe de değişmekte ve gelişmektedir. Muhasebeye yönelik bir çok resmi ve özel kurumlar tarafından yaygın olarak çalışmalar yürütülmektedir.

Çalışma, muhasebe eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında okutulan muhasebe, genel muhasebe, finansal muhasebe, envanter bilanço ve dönem sonu muhasebe derslerine ilişkin kaynak ihtiyacını karşılamak için hazırlanmıştır.

Birinci bölümde muhasebe ile ilgili genel bilgiler, muhasebe mesleği, muhasebede kayıt düzeni ve muhasebe standartlarına yer verilmiştir. İkinci bölümde; muhasebenin temel kavramları ile mali tablolar açıklanmıştır. Üçüncü bölümde; muhasebede kullanılan belgelere yer verilmiştir. Dördüncü bölümde; hesap kavramı, kayıt düzeni ve muhasebede kullanılan defterler açıklanmıştır.

Tekdüzen Hesap Planı'nda yer alan bilanço hesapları beşinci bölümü, gelir tablosu hesapları altıncı bölümü, maliyet hesapları ise yedinci bölümde açıklanmıştır. Sekizinci bölümde; serbest ve nazım hesaplar kullanılması anlatılmıştır. Dokuzuncu bölümde; dönem sonu muhasebe işlemleri ve bilanço ile gelir tablosunun düzenlenmesine ilişkin örnekler verilmiştir. Onuncu bölümde ise; muhasebede güncel konular ve mesleğin geleceği hakkında bilgi verilmiştir.

Bölümlerin hazırlanmasında katkı sağlayan öğretim elemanlarına ve Lisans Yayıncılığa teşekkür eder, muhasebe eğitimi alan öğrenciler ile diğer kullanıcılara faydalı olması en büyük dileğimizdir.

İstanbul, 2014

Editörler
Yrd.Doç.Dr. İlkay E. Erturan¹
Dr. H. Arif Tunçez²

---

¹Düzce Üniversitesi

²Selçuk Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

Önsöz	III
Kısaltmalar	X11
Bölüm 1	
MUHASEBEYE GİRİŞ	
1.1. Günümüz İş Hayatı ve Muhasebe	13
1.1.1. İşletmeler	14
1.1.2. Muhasebeye Olan Gereksinim	14
1.1.2.1. Yasal Zorunluluklar	15
1.1.2.2. İşletmeyle İlgili Çıkar Gruplarının Bilgi İhtiyaçlarını Karşılama	15
1.1.3. Muhasebenin Tarihsel Gelişimi	16
1.1.4. Muhasebe Bilgi Kullanıcıları	18
1.1.4.1. İç Kullanıcılar	19
1.1.4.2. Dış Kullanıcılar	19
1.1.5. Muhasebe Mesleğinde Kariyer	20
1.1.5.1. Hizmet Karşılığı (Bağımlı) Çalışanlar	20
1.1.5.2. Serbest (Bağımsız) Çalışanlar	20
1.2. Muhasebede Kayıt Düzeni	23
1.2.1. Tek Taraflı ve Çift Taraflı Kayıt Düzeni	23
1.2.2. Kanunlara Göre Muhasebe Düzeni (TTK, VUK, SPK)	24
1.2.3. Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS)	26
Değerlendirmesi Soruları	27
Yararlanılan Kaynaklar	29
Bölüm 2	
MUHASEBE VE FİNANSAL (MALİ) TABLOLAR	
2.1. Muhasebe	31
2.1.1. Muhasebenin Tanımı	32
2.1.2. Muhasebenin Fonksiyonları	33
2.1.3. Muhasebenin Temel Kavramları	35

2.2. Finansal (Mali) Tablolar	40
2.2.1. Bilanço (Finansal Durum Tablosu)	41
2.2.1.1. Bilanço İlkeleri	42
2.2.1.2. Bilançonun Temel Denkliği	45
2.2.1.3. Sermaye Hesaplanması	45
2.2.1.4. Bilanço ve Gelir Tablosu Arasındaki İlişki	47
2.2.1.5. Bilançonun Düzenlenmesi	47
2.2.2. Gelir Tablosu (Finansal Performans Tablosu)	50
2.2.2.1. Gelir Tablosu İlkeleri	50
2.2.2.2. Gelir Tablosu Türleri	51
2.2.3. Özkaynak Değişim Tablosu	54
2.2.4. Nakit Akış Tablosu	54
2.2.5. Dipnotlar	55
2.2.6. Diğer Tablolar	56
Değerlendirme Soruları	57
Yararlanılan Kaynaklar	59

Bölüm 3

MUHASEBEDE KULLANILAN BELGELER

3.1. Vergi Usul Kanunu'ndan Kaynaklanan Belgeler	61
3.1.1.Fatura	62
3.1.2. İrsaliyeli Fatura	64
3.1.3.Sevk İrsaliyesi	64
3.1.4. Perakende Satış Fişi	66
3.1.5.Gider Pusulası	67
3.1.6. Müstahsil Makbuzu	69
3.1.7.Ücret Bordrosu	70
3.1.8.Serbest Meslek Makbuzu	70
3.1.9. Diğer Evrak ve Vesikalar	71
3.1.9.1. Taşıma İrsaliyesi	71
3.1.9.2. Günlük Müşteri Listesi	72
3.1.9.3. Yolcu Listeleri	73
3.1.9.4. Adisyon	75
3.1.9.5.Reçeteler	76
3.1.9.6.Döviz Alım Ve Satım Belgesi	77
3.1.9.7. Haberleşme Belgesi	78
3.1.9.8. Diğer Vesikalar	78
3.2. Türk Ticaret Kanunu'ndan Kaynaklanan Belgeler	78
3.2.1. Çek	78
3.2.2. Bono (Emre Muharrer Senet)	79
3.2.3. Poliçe	80
3.3. Muhasebe Fişleri	81

3.3.1. Kasa Tahsil Fişi	81
3.3.2. Kasa Tediye (Ödeme) Fişi	82
3.3.3. Mahsup Fişi	82
3.4. Diğer İşletme içi Belgeler	82
Değerlendirme Soruları	84
Yararlanılan Kaynaklar	86

Bölüm 4

HESAP KAVRAMI VE MUHASEBE DEFTERLERİ	87
4.1. Hesap Kavramı	88
4.1.1. Hesabın Şekli	88
4.1.2. Hesaplara İlişkin Kavramlar	89
4.1.3. Hesapların İşleyiş Kuralları	89
4.1.3.1. Bilanço Hesaplarının İşleyiş Kuralları	90
4.1.3.2. Gelir Tablosu (Sonuç) Hesaplarının İşleyiş Kuralları	90
4.1.4. Hesap Planı	91
4.2. Yevmiye Defteri (Günlük Defter)	106
4.2.1. Yevmiye Defterinin Şekli	106
4.2.2. Açılış Kaydı	107
4.2.2.1. Açılış Kaydını Düzenlemek	107
4.2.2.2. Muhasebe Fişi Düzenlemek	108
4.2.3. Yevmiye Maddesi Türleri	109
4.2.4. Hatalı Muhasebe Kaydının Düzeltilmesi	110
4.3. Büyük Defter (Defter-i Kebir)	110
4.3.1. Düzenleme Kuralları	111
4.3.2. Yevmiye Defteri ile Büyük Defter İlişkisi	112
4.3.3. Açılış Kaydının Büyük Deftere Aktarılması	112
4.3.4. Büyük Defter ile Yardımcı (Muavin) Defter Bağlantısı	112
4.4. Mizan	113
4.4.1. Aylık Mizan	114
4.4.2. Kümülatif (Birikimli) Mizan	115
4.4.3. Genel Geçici Mizan	115
4.4.4. Kesin Mizan	115
Değerlendirme Soruları	116
Yararlanılan Kaynaklar	118

Bölüm 5

BİLANÇO (FİNANSAL DURUM TABLOSU)	
HESAPLARI	119
5.1. Dönen Varlıklar	120
5.2. Duran Varlıklar	168

5.3. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	192
5.4. Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	207
5.5. Özkaynaklar	216
Değerlendirme Soruları	224
Yararlanılan Kaynaklar	226

Bölüm 6
GELİR (FİNANSAL PERFORMANS) TABLOSU
HESAPLARI

	229
6.1. Kavramsal Çerçeve	230
6.1.1. Gelir, Hasılat ve Kazanç Kavramları	230
6.1.2. Gider, Maliyet ve Harcama Kavramları	233
6.1.3. Kar ve Zararla İlgili Kavramlar	234
6.2. Gelir Hesapları	236
6.2.1. Brüt Satışlar	236
6.2.2. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar	238
6.2.2.1. Temettü Gelirleri ve Menkul Kıymet Satış Karları	239
6.2.2.2. Faiz ve Komisyon Gelirleri	241
6.2.2.3. Ekonomik Olaylar ve Envanter İşlemleri Sonucunda Ortaya Çıkan Gelirler	242
6.2.3. Olağandışı Gelir ve Karlar	246
6.3. Gider Hesapları	247
6.3.1. Satış İndirimleri	248
6.3.1.1. Stok Hareketi İçeren Satış İndirimleri: Satış İadeleri	249
6.3.1.2. Satış İadesi Dışındaki Satış İndirimleri	252
6.3.2. Satışların Maliyeti	253
6.3.2.1. Satılan Mamuller Maliyeti	254
6.3.2.2. Satılan Ticari Mallar Maliyeti	255
6.3.2.3. Satılan Hizmet Maliyeti	258
6.3.2.4. Diğer Satışların Maliyeti	259
6.3.3. Faaliyet Giderleri	259
6.3.3.1. Araştırma-Geliştirme Giderleri	260
6.3.3.2. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri	261
6.3.3.3. Genel Yönetim Giderleri	262
6.3.4. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar	263
6.3.4.1. Komisyon Giderleri	263
6.3.4.2. Menkul Kıymet Satış Zararları	264
6.3.4.3. Ekonomik Olaylar ve Envanter İşlemleri Sonucunda Ortaya Çıkan Giderler	264
6.3.5. Finansman Giderleri	268

6.3.6. Olağandışı Gider ve Zararlar	269
6.4. Gelir Tablosu Sonuç Hesapları	271
Değerlendirme Soruları	277
Yararlanılan Kaynaklar	279

Bölüm 7

MALİYET HESAPLARI

7.1. 7-A Seçeneğinde Maliyet Hesapları	281
7.1.1.Maliyet Muhasebesi Bağlantı Hesapları	282
7.1.2.Gider Hesapları	283
7.1.3.Yansıtma Hesapları	289
7.1.4.Varyans (Sapma)Hesapları	291
7.2. 7-B Seçeneğinde Maliyet Hesapları	293
7.2.1.7-B Maliyet(Gider) Hesapları	293
7.2.2.Gider Çeşitleri Yansıtma Hesapları	298
7.3.Satışların Maliyeti	299
Değerlendirme Soruları	301
Yararlanılan Kaynaklar	303

Bölüm 8

THP'DEKİ 8 VE 9'LU HESAPLAR

8.1. 800'lü Hesaplar	305
8.2. 900 Nazım Hesaplar	306
8.2.1. Nazım Hesaplar	306
8.2.2. Nazım Hesapların İşleyişi	309
Değerlendirme Soruları	315
Yararlanılan Kaynaklar	317

Bölüm 9

DÖNEM SONU MUHASEBE İŞLEMLERİ VE RAPORLAMA

9.1.Envanter İşlemleri	319
9.1.1.Muhasebe Dışı Envanter	320
9.1.1.1.Sayım	321
9.1.1.2.Mutabakatlar (Doğrulamalar)	321
9.1.1.3.Değerleme	322
9.1.2.Muhasebe İçi Envanter	324
9.1.2.1.Sayım Sonuçlarına Göre Kayıtların Düzeltilmesi	325
9.1.2.2.Dönem Ayarlama Kayıtları	333
9.1.2.3.Değerleme Kayıtları	336
9.1.2.4.Sonuç Hesaplarının Kapatılması	348
9.1.3.Raporlama	354
9.1.3.1.Standartlar	354

9.1.3.2.Finansal Tabloların Sunumu	354
9.2.Sektörlere Göre Örnek Uygulama (Monografi)	355
9.2.1.Ticari İşletmelerde Örnek uygulama	355
9.2.2.Hizmet İşletmelerinde Örnek Uygulama	361
9.2.3.Üretim İşletmelerinde Örnek Uygulama	367
Değerlendirme Soruları	375
Yararlanılan Kaynaklar	377
Bölüm 10	
MUHASEBEDE GÜNCEL KONULAR VE MESLEĞİN	
GELECEĞİ	
	379
10.1.Muhasebede Güncel Konular	380
10.1.1.Küreselleşme ve Muhasebe	380
10.1.2.Gerçeğe Uygun Değer (GUD) ve Değerleme Konuları	383
10.1.3.Muhasebe Hile ve Manipülasyonları	387
10.1.4.Muhasebe Denetimi	392
10.2.Muhasebe Mesleğinin Geleceği	395
Değerlendirmesi Soruları	398
Yararlanılan Kaynaklar	399
TEMEL KAVRAMLAR	401
Ek 1. TEK DÜZEN HESAP PLANI	405